

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5756-03-14 ש' ע' נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב- "הפול"

לפני כבוד השופט שי משה מזרחי

התובע:

ע' ש'

ע"י ב"כ עו"ד מנדלוביץ

נגד

הנתבעת:

המאגר הישראלי לביטוח רכב- "הפול"

ע"י ב"כ עו"ד רפפורט

פסק דין

1. מהי נכותו הרפואית של התובע?

2. מהם נזקיו של התובע בראי נכותו הרפואית?

אלה הן השאלות העומדות להכרעה, משלא הוכחה חבותה של הנתבעת לפצות את התובע בגין התאונה נשוא כתב התביעה.

התאונה והנכות שנפסקה על ידי מומחה בית המשפט:

3. התובע, יליד 1.12.1981, חווה תאנ"ד ביום 22.4.2013 עת רכב על קטנוע¹.

4. לבקשת התובע, מינה בית המשפט 3 מומחים לבדיקתו.

5. **בתחום האורתופדי**, קבע ד"ר גרינטל כי בגין מגבלותיו של התובע ושבר הדחיסה שאותר

בחוליה L1 עם אבדן גובה בקיר הקדמי של כ-30% מהגובה המצופה, יש להעניק לו נכות

בשיעור 10% בהתאמה לסעיף 37(8) ב' או סעיף 37(7) א' לתקנות הנכות של המל"ל².

המומחה סיכם את חוות דעתו וציין כי החומר הרפואי מתאר התפתחות בעיית כאב שטופלה

במרפאת כאב והרושם הקליני הוא של בעיה המשפיעה על התפקוד.

¹ לעת התאונה היתה רעייתו בחופשת לידה עם ילדם הראשון.

² חוות דעת מיום 17.7.2014.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5756-03-14 ש' ע' נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב- "הפול"

התובע אשר לא שבע נחת מפסיקתו של המומחה, הפנה לעיונו שאלות הבהרה במטרה להוכיח כי יש להעניק לו נכות הן בגין השבר בחוליה והן בגין מגבלת התנועה שאותרה בו. שאל התובע: "בחוות דעתך ציינת כי התובע סובל מהגבלה קלה בתנועות עמוד השדרה וכן כי הוא סבל משבר דחיסה בחוליה L1. האם אתה מגדיר את התזוזה בחוליה L1 כתזוזה ניכרת?"

המומחה הפנה לאמור בחוות הדעת.

שאל התובע: "היות שתקנה 37(8)א' מקנה בשיעור של 10% שעה שיש שבר בחוליה עם תזוזה ניכרת ובלי הגבלה בתנועה, האם נכון כי התובע היה זכאי לאותו שיעור נכות גם אלמלא היית מוצא הגבלה קלה בתנועות עמוד השדרה המתני. אם לא- מה שיעור הנכות שהיית קובע אילו לא היה התובע סובל מהגבלה בתנועות?"

המומחה ענה כי היה מעניק "אותו שיעור נכות".

שאל התובע: "היות שתקנה 37(7)א' מקנה 10% נכות בגין הגבלה קלה בתנועות עמוד השדרה המתני, האם נכון כי גם אלמלא היה התובע סובל משבר בחוליה היה מקום להעניק לו נכות בשיעור של 10%? אם לא- מה שיעור הנכות שהיית קובע אילו לא היה התובע סובל משבר בחוליה?"

המומחה ענה כי היה מעניק "אותו שיעור נכות".

שאל התובע: "בשים לב לאמור לעיל ולנוסח התקנות שקובע נכות בגין שבר בחוליה ללא הגבלה בתנועות בנפרד מנכות בגין ההגבלה שגם היא נקבעת בנפרד, האם אין מקום לקבוע לתובע נכות גם בגין השבר וגם בגים ההגבלה ולהעמיד את הנכות על שיעור של 10%+10%?"

המומחה השיב כי לצערו "ספר התקנות עונה רק על חלק מהבעיות הרפואיות. התקנה העוסקת בשבר בחוליה מסייגת עצמה ממצבים בהם קיימת הגבלה בתנועה ומשאירה עניין זה פתוח. לכן יש צורך מעת לעת לבצע התאמות ולכן לשון הסיפא של חוות הדעת".

המומחה לא זומן להיחקר על חוות דעתו ו/או שאלות ההבהרה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5756-03-14 ש' ע' נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב- "הפול"

6. **בתחום הכאב** מונה ד"ר מאיר בן נון. המומחה פסק כי לתובע 10% נכות בגין כאב נורופטי של רגל ימין. ראוי להפנות לחוות הדעת של המומחה ולציין כי המומחה מסביר בסיכום חוות דעתו שהתובע אכן ממשיך לסבול מכאבי גב חזקים למרות החלמת השבר בגוף החוליה L1 שנצפה במיפוי העצמות ובבדיקת MRI. למומחה לא ברור מה הסיבה לכאבים וההגבלה הקשה בגבו של התובע. עוד מציין המומחה כי התובע פיתח תמונה של כאב נורופטי ברגל ימין שסימנים לו מוצאים רק בבדיקה הגופנית. פרט לתלונותיו של התובע וסממנים של נורופטיה, אין עדות לכך בבדיקת EMG. למומחה אין הסבר מדויק על הופעת הנורופטיה ברגל ימין בהעדר פגיעה ישירה לרגל או לחץ בתוך תעלת עמוד השדרה ועל שורשי העצבים או פגיעה של חוט השדרה, שנשללה בבדיקת MRI. כמו כן מציין כי אין הסבר על המשך כאבי הגב של התובע (שכן בשברי חוליות, כמו כל שבר עצם אחר, אחרי מספר חודשים עם החלמה כאבים גב נרגעים) וסבור כי יתכן ולגנטיקה יש תפקיד חשוב בהתפתחות כאב כרוני. היות והכאב הופיע רק לאחר התאונה באדם בריא, "ניתן לומר שהסיבה לכך היא הטראומה של התאונה" נשוא כתב התביעה, כתב המומחה. למרות שלילת פגיעה כלשהי בחדר המיון לרגל ימין שלדברי התובע היתה תקועה תחת האופנוע, "יתכן זו הסיבה להתפתחות הכאב ברגל ימין" מסכם המומחה.

המומחה ממליץ על נטילת תרופות הנמצאות בסל הבריאות וניתנות על ידי קופות החולים "באישור מיוחד" ומלוות בתופעות לוואי של טשטוש, סחרחורת, בחילות ויובש בפה. אם התרופות לא תעזורנה ממליץ המומחה טיפול בהשתלת אלקטרודה לגריית חוט השדרה זאת להרגעת הכאב ולא מובטחת הצלחה. גם טיפול זה נמצא בסל הבריאות. המומחה לא צופה החמרת כאב אולם ללא טיפול הכאב לא יפסיק להטרידו. מסכם המומחה וקובע כי התובע יכול להמשיך לעבוד בעבודה משרדית "כפי שעסק בה היום".

המומחה לא זומן לחקירה על חוות דעתו.

7. **בתחום הנפש**, מונה ד"ר נח גונן. המומחה העניק לתובע נכות צמיתה בשיעור של 8% בגין פוסט טראומה והפרעת הסתגלות. כאן המקום לציין כי המומחה הפחית 1% מנכותו הכוללת של התובע (9%), זאת בגין תאני"ד נוספת שחוה לאחר תאני"ד נשוא כתב התביעה. בכך לא תמו קביעותיו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5756-03-14 ש' ע' נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב- "הפול"

הנתבעת העבירה למומחה חומר רפואי משירותו הצבאי של התובע, שלא עמד לפניו ובו תיעוד לתלונות בתחום הנפש. מתברר כי התובע לא סיפר למומחה על אבחון כלוקה בתסמונת PTSD קודם התאונה.

נשאל המומחה: " האם נכון כי לתובע נכות קודמת בתחום הנפשי? אם התשובה חיובית- מה שיעור הנכות?".

השיב המומחה: " לתובע היתה סימפטומטולוגיה פסיכופתולוגית קודמת כמו גם אבחנה קודמת של PTSD. איני יודע אם סימפטומטולוגיה זו ואבחנה זו זיכתה או מזכה אותו בנכות נפשית ובוודאי שאיני יכול לקבוע את שיעורה (ככל שקיימת) הואיל והיסטוריה פסיכיאטרית ספציפית זו לא הובאה לידיעתי בעת בדיקותי אותו. ומשכך- לא נבדקה ולא נשקלה על ידי".

המומחה לא יכול היה לענות לשאלת הנתבעת האם ניתן לשייך את מלוא הנכות שנקבעה לתובע על ידו לעברו ללא קשר לתאונה נשוא כתב התביעה.

המומחה מסכם וקובע כי אין בידי נתונים המצדיקים קיזוז חלק מנכותו לחובת ה-PTSD שתועד בשנת 2000 (13 שנה קודם התאונה נשוא כתב התביעה) אבל המליץ לבית המשפט "לקזז 2% מן הנכות הצמיתה אשר קבעתי בחוות דעתי השנייה בגין הליקוי במהימנותו" והדגיש כי במסגרת בדיקתו תמיד נשאלת שאלה ביחס להיסטוריה הפסיכיאטרית של הנבדק שכן "שאלה זו הינה החלק החשוב ביותר באנמנזה". קרי, לדעתו של המומחה לתובע 6% נכות צמיתה בתחומו.

המומחה לא זומן לחקירה על חוות דעתו ו/או שאלות ההבהרה.

תמצית טענות התובע לעניין נכותו:

8. על האורתופד היה לפסוק לתובע 10%+10% נכות בגין כל אחד מן הממצאים שאיתר בו, קרי שבר בגוף חוליה ו-הגבלה בתנועות. הפנה לפסיקה בנדון.
9. לא היה טעם בחקירת המומחה האורתופד שכן המדובר בשאלה משפטית.
10. האבחנות של התובע משירותו הצבאי, 13 שנה קודם התאונה נשוא כתב התביעה, חלפו עברו להן והתובע כלל לא סבל מתסמיני ה-PTSD קודם התאונה נשוא כתב התביעה.
11. נכויותיו של התובע בתחום האורתופדיה והכאב מצטברות ואינן חופפות.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5756-03-14 ש' ע' נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב- "הפול"

תמצית טענות הנתבעת לעניין נכותו של התובע:

12. האורתופד לא נחקר על חוות דעתו ועל כן לא ניתן לקבוע שמדובר בנכויות שונות בגין שבר בחוליה והגבלה בתנועה. מכל מקום המדובר בנכות זניחה בגין שבר שנרפא.
13. התובע הסתיר מהמומחה הפסיכיאטר את עברו הצבאי וברי כי לא ניתן להתעלם מעבר זה הן בשאלת הנכות והן בקביעת אמינותו של התובע באופן כללי.

נכותו הרפואית של התובע- דיון והכרעה:

הפן האורתופדי:

14. לאחר שעיינתי בטענות הצדדים, בחומר הרפואי ובחוות הדעת על שאלות ותשובות ההבהרה, נחה דעתי לקבל את עמדת התובע ולקבוע 10% נכות בגין השבר בגוף החוליה ועוד 10% בגין ההגבלה בתנועות. בשאלה זו לא נזקקתי לחקירתו של המומחה על חוות דעתו, שכן כפי שעולה מתשובותיו לשאלות ההבהרה, המדובר ב"עניין פתוח" לפרשנות ובסופו של יום פרשנות בית המשפט את התקנות היא הקובעת. להלן הסבריי.

15. תקנה 37(8)ב' אליה מפנה המומחה דנה בעמוד השדרה וב"שבר של גוף חוליה שהתרפא- עם תזוזה ניכרת ובלי הגבלת התנועה של עמוד השדרה בקרבת החוליה הזו". הגם שהמומחה לא מציין "ברחל בתך הקטנה" כי התובע סבל משבר בגוף החוליה עם תזוזה ניכרת ברי כי זו הייתה אבחנתו גם לאור ממצאי בדיקות ההדמיה ולאור הפנייתו לסעיף זה בסוף חוות דעתו. קרי, התובע חווה שבר בגוף חוליה עם תזוזה ניכרת. עוד מצא המומחה כי לתובע הגבלת תנועות בעמ"ש מתני ללא חסר נוירולוגי. תקנה 37(7)א' הדנה גם היא בעמוד השדרה, קובעת כי יש להעניק 10% נכות בגין "הגבלת התנועות בעמוד השדרה המתני בצורה קלה". צא ולמד: בעוד התקנה הראשונה מעניקה נכות בגין שבר בגוף חוליה שהתרפא ללא הגבלת תנועות, התקנה השנייה מעניקה נכות בגין הגבלת תנועות. משכך תוצאה מתבקשת היא שהתובע יזוכה בנכות בגין שתי "ההפרעות" שנתרו בו; השבר שנרפא ומגבלת התנועה. יפים לעניין זה פסקי הדין אליהם הפנה התובע בתחשיב הנזק מטעמו ובסיכומיו בעל פה. אביא עיקריהם:

כב' השופט קליין בת"א(ת"א) 14823/08 כהן נגד כלל חברה לביטוח בע"מ, פס"ד מיום 10.1.2015:

"מקובלת עלי עמדת התביעה כי תקנה 37(8)א באה להוסיף שיעור נכות נוסף רק על עצם העובדה כי לנפגע נגרם שבר כתוצאה מהפגיעה, וזאת על אף ששבר כאמור לא גרם להפרעה תפקודית נוספת, תוצאה זו מתבקשת לאור המבנה ההגיוני של התקנות, כאשר הנכות הנובעת מכוח תקנה 37(5)א מביאה לידי ביטוי את ההפרעה התפקודית כתוצאה מהפגיעה, ותקנה 37(8)א עניינה בנכות הקלינית שנגרמה לנפגע אף אם אין בצידה הפרעה תפקודית".

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5756-03-14 ש' ע' נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב- "הפול"

כב' השופטת דוקביץ בת"א (מרכז) 1402-08-13, אוסי נגד שומרה חברה לביטוח בע"מ, החלטה מיום 22.10.2013:

"מנגד הפנתה המשיבה לפסיקה נרחבת שקבעה שאין מדובר בנכויות חופפות, אלא בנכויות מצטברות. וכך- בת"א (שלום נצרת) 1306/02 חמרסקי נ' אללה (13.6.04) קבע כב' השופט יוסף לגבי סעיפים 37(7)(א) ו- 37(8)(א) לתקנות, שלמרות שהם מתייחסים לאותו איבר בגוף- הגב התחתון, הרי שהפעלתם של המבחנים צריכה להיעשות באופן מצטבר ולא באופן חופף. יישום המבחנים באופן חופף עלול להוביל לתוצאה לא צודקת, לפיה נפגע שסבל ממצב לאחר שבר בחוליה גבית (עם תזוזה או בלי תזוזה) ונותרה אצלו גם הגבלה קלה בתנועות עמוד שדרה מותני, "יקבל" אותם אחוזי נכות שהיו מוענקים לנפגע שסבל מהגבלה קלה בלבד בעמוד שדרה מותני, ללא שברים בחוליות. בית המשפט קבע שם שיש להפעיל את המבחנים במצטבר, אחרת לא ניתן להבין מדוע התייחס המחוקק למצבים של מגבלות תנועה בגב ללא שברים בחוליות ולמצבים של שברים בחוליות ללא מגבלות כאלו ולא מצא לנכון להתייחס למצבים של שברים בחוליות עמוד השדרה עם מגבלות. גם בתיק ב"ל 2829/08 תורג'מן נ' המוסד לביטוח לאומי (20.11.08) קבעה כב' השופטת לויט קביעות דומות, שלפיה אין מדובר בנכויות חופפות אלא בנכויות מצטברות. כך גם עולה מת"א (שלום-ת"א) 26466/05 כהן נ' הפניקס הישראלי חב' לביטוח בע"מ (11.10.2009), שם פסקה כב' השופטת וולצקי שפרשנות נכונה של סעיף 37 (8) לתקנות היא זו שמכירה בנכות מעצם קיומו של שבר בגוף החוליה, במנותק מתסמינים נוספים שיכול ויימצאו בנפגע ויכול שלא יימצאו בו בעת הבדיקה לצורך קביעת הנכות. עוד קבעה כב' השופטת וולצקי שהמחוקק לא השחית מילותיו לריק ויש להניח שקביעת סעיף 37 (8) לתקנות נעשתה מתוך מחשבה שלעצם קיומו של שבר עשויות להיות השלכות על מצבו של הנפגע בעתיד, השלכות שאינן עונות על ההגדרה של הגבלת תנועה כמשמעה בסעיף 37 (7) לתקנות.

בדרך דומה הלך גם בית משפט השלום באשדוד בת"א (שלום אשדוד) 602/09 טריקי נ' בן גיגי (4.1.12), שם קבע כב' השופט דניאל שהיחס שבין הנכויות יקבע באמצעות פרשנות תקנות המוסד לביטוח לאומי הרלוונטיות וקבע שאכן מדובר בנכות מצטברת.

מן הכלל אל הפרט

לאחר שעיינתי בבקשה, בתגובה, בתשובה לתגובה, בהשלמת הטיעון ובתגובה הנוספת שהגישה המשיבה וקראתי בעיון את פסקי הדין שאליהם היפנו הצדדים, סבורה אני שהמקרה שלפנינו אינו מצוי בין אותם מקרים מיוחדים, שבהם יש מקום להתיר הבאת ראיות לסתור את קביעת הוועדה הרפואית.

מעבר לכך, מחזיקה אני בדיעה שהדין הוא עם המשיבה. המחוקק (שאינו משחית דבריו לריק) הכיר בסעיף 37 (8) בנכות בגין שבר בגוף החוליה. קביעה זו נעשתה, ככל הנראה, בשל ההנחה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5756-03-14 ש' ע' נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב- "הפול"

שלקיומו של שבר עשויות להיות השלכות עתידיות שאינן נכנסות להגדרת סעיף 37(5)(ג) המתייחס להגבלת תנועות. הוועדה הרפואית נהגה כדין כשזיכתה את התובעת באחוזי נכות מתאימים הן בשל שברים בגופי חוליות צוואריות הן בשל הגבלת התנועות בצוואר בהינתן הגבלה שכזו. בעניין זה ראו: בר"ע 30020-10-11 **אברהים דגש נ' המוסד לביטוח לאומי** (5.1.2012), והשוו: בג"צ 1634/09 **בן ציון פנקס נ' בית הדין הארצי לעבודה** (7.3.2011). למעלה מן הצורך ובמאמר מוסגר יצוין שגישתה זו של הוועדה הרפואית אף עולה בקנה אחד עם הנחיות המוסד לביטוח לאומי (ראו חוזר נפגעי עבודה/2 מיום 24.11.10 שבאתר המוסד לביטוח לאומי).

מעבר לכך וזהו עצם העניין, קביעתה זו של הוועדה מתיישבת עם לשון התקנות ופרשנות אחרת (שבה דוגלת המבקשת) תקפח את התובעת שלא כדין שהרי אין חולק שהיא סובלת משתי הפגמות: הן משברים בחוליות הן מהגבלת תנועה ואין עורר שכל אחת מאותן פגימות מזכה בנכות לפי התקנות".

כב' השופטת טולקובסקי בת"א (ת"א) 27236/01 **אלמוג מורן נגד איציק שמואל**, פס"ד מיום 21.11.2005:

"פרופ' שטיין נשאל באשר לקביעת נכות נוספת, בגין השבר בחוליה והשיב כי מצבה של התובעת, מתאים לתקנה 37 (8) ב' - שבר של גוף חוליה שהתרפא עם תזוזה ניכרת בלי הגבלת תנועה של עמוד השדרה בקרבת חוליה זו - אך לדבריו: **"המחוקק קבע ששבר אנחנו נותנים לו נכות מופרדת, רק אם הוא שבר בפני עצמו. ואם הוא מלווה בהגבלה בתנועה, אנחנו נותנים את הנכות על פי ההגבלה בתנועה"** (עמ' 8 לפרוטוקול) - בעניין זה, אין דעתי כדעתו של המומחה.

מעבר לכך שפרשנותו זו של המומחה, אינה מוצאת תימוכין בלשון התקנות אשר אין בהן הוראה מפורשת על פיה קביעת נכות בגין הגבלה בתנועה, מוציאה קביעת נכות בגין שבר בחוליה שהתרפא ללא הגבלת תנועה, סבורה אני כי פרשנות תכליתית וראויה של סעיף 37 (8) ב' לתקנות הדין ב- **"שבר של גוף חוליה שהתרפא: ...ב. עם תזוזה ניכרת ובלי הגבלת התנועה של עמוד השדרה בקרבת החוליה הזו"**, אינה שוללת תחולתו, במקרה של שבר בחוליה שהתרפא אך הותיר הגבלה בתנועות.

תכליתו של סעיף 37 (8) לתקנות הינה קביעת נכות, בגין עצם קיומו של שבר בחוליה גם מקום בו השבר התרפא, ללא הגבלה בתנועות וזאת להבדיל משברים אחרים, שהחלמתם המלאה, אינה מקנה, על פי התקנות, נכות צמיתה.

אמנם נכון הוא כי השימוש בו החיבור משמעו, בדרך כלל, קביעת תנאים מצטברים אלא שבהעדר קביעה מפורשת, לגבי קביעת דרגת הנכות, מקום בו שבר בחוליה, הותיר הגבלה בתנועות, דוגמת הוראת סעיף 37 (10) לתקנות, הדנה בקביעת נכות בגין תסמונת של בקע דיסק וקובעת מפורשות כי אחוזי הנכות, ייקבעו בהתאם להגבלת התנועות, נראה כי אין

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5756-03-14 ש' ע' נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב- "הפול"

לשולל הענקת נכות, בגין שבר בחוליה שהתרפא והותיר הגבלה בתנועות וזאת, בנוסף לקביעת נכות בגין ההגבלה בתנועות, על פי מידתה. עסקינן בשתי פגיעות שונות; שבר שהתרפא עם או ללא תזוזה וללא הגבלה בתנועות והגבלת התנועות כפי שנמצאה בבדיקה. ברי כי ההגבלה בתנועה, אינה שוללת את קיומו של השבר וקיומו של שבר, אינו מחייב או שולל קיומה של הגבלה בטווח התנועה כן נראה כי אין מצבו של נפגע שסבל שבר בחוליה שהתרפא ללא הגבלה בתנועה כמצבו של נפגע שסבל שבר בחוליה שהתרפא עם הגבלה בתנועה. כך נפסק, בעניין זה, על ידי כבי' השופט פורת, בע"א (מחוזי ת"א) 801/81 גאון אורי נ' קצין התגמולים (לא פורסם): **"מבחינה משפטית כל פגימה זכאית להערכה, אם יש לה זכות קיום משל עצמה. רק פגימות שהן סימפטומים של מחלה בסיסית שזוכה בהערכה, אינן זכאיות להערכה נפרדת, כך עולה מהפסיקה"**, ויצויין כי בקשת רשות ערעור על פסק דין זה, נדחתה, בבר"ע 322/86 קצין התגמולים נ' גאון, (לא פורסם). בענייננו, עצם קיומו של שבר בחוליה, אשר התרפא עם תזוזה ניכרת וללא הגבלה בתנועות, הוכר, על פי סעיף 37 (8) ב' כמקנה נכות גם ההגבלה בתנועות עמוד השדרה, מקנה, היא לכשעצמה נכות אשר המומחה ראה להעריכה, בהתאם לסעיף 37 (6) לתקנות. לכל אחת מהפגימות האמורות, קיום עצמאי, ודוק - יש שנגרמת הגבלה בתנועות כתוצאה מפגיעה בעמוד השדרה שאינה כרוכה בשבר בחוליה ויש ששבר בחוליה, אינו מותיר הגבלה בתנועות, על כן, אין לראות בקביעת נכות נפרדת, בגין כל אחד מהמצאים האמורים - השבר וההגבלה בתנועה - כל אחד על פי חומרתו וממצאי הבדיקה, משום קביעת כפל נכות, לעניין זה ראה פסק דיני בת.א. (תל אביב-יפו) 166871/02 קנטי נ' צוקרמן עדי ואח', תק-של 2004 (ד) 8114, וכן ת.א. (שלום-נצרת) 2353/96 לוי נ' חזוט ואח', תק-של 2004 (1) 16560, ת.א. (שלום-חיפה) 10017/02 מזרחי נ' דובב ואח', תק-של 2005 (3) 13885."

כבי' השופט טולקובסקי בת"א(ת"א) 166871/02 קנטי נגד צוקרמן, פס"ד מיום 7.9.2004: **"איני סבורה שפרשנות תכליתית של סעיף 37(8)א לתקנות הדן ב; "שבר של גוף חוליה שהתרפא: א. בלי תזוזה ניכרת ובלי הגבלת התנועה של עמוד השדרה בקרבת החוליה הזו"**, שוללת תחולתו, במקרה של שבר בחוליה שהתרפא והותיר הגבלה בתנועות. תכליתו של סעיף 37(8)א, לתקנות הינה קביעת נכות, בגין עצם קיומו של שבר בחוליה גם מקום שהשבר התרפא ללא תזוזה ניכרת וללא הגבלה בתנועות וזאת להבדיל משברים אחרים, שהחלמתם המלאה, אינה מקנה, על פי התקנות, נכות צמיתה. אמנם נכון כי השימוש בו החיבור משמעו, בדרך כלל, קביעת תנאים מצטברים ולא חלופיים אלא שבהעדר קביעה מפורשת לגבי קביעת דרגת הנכות, מקום בו שבר בחוליה, הותיר הגבלה בתנועות, דוגמת הוראת סעיף 37(10) לתקנות ולאור תכליתו של סעיף 37(8)א לתקנות, נראה כי אין לשלול הענקת נכות, בגין שבר בחוליה שהתרפא ללא תזוזה אך עם הגבלה בתנועות וזאת, בנוסף לקביעת נכות בגין ההגבלה בתנועות, על פי מידתה. וכדברי כבי' השופט פורת, (כתוארו אז), בפרשת גאון; **" מבחינה משפטית כל פגימה זכאית להערכה, אם יש לה זכות קיום משל עצמה. רק פגימות שהן סימפטומים של**

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5756-03-14 ש' ע' נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב- "הפול"

מחלה בסיסית שזוכה בהערכה, אינן זכאיות להערכה נפרדת, כך עולה מהפסיקה". ובענייננו, עצם קיומו של שבר בחוליה, גם אם התרפא ללא תזוזה ניכרת וללא הגבלה בתנועות, הוכר, על פי סעיף 37(8)א כמקנה נכות, גם הגבלה בתנועות עמוד השדרה, מקנה, היא לכשעצמה, נכות בהתאם לסעיף 37(7). לכל אחת מהפגימות האמורות, קיום עצמאי, ודוק- יש שנגרמת הגבלה בתנועות כתוצאה מפגיעה בעמוד השדרה שאינה כרוכה בשבר בחוליה ויש ששבר בחוליה אינו מותיר הגבלה בתנועות, על כן, אין לאמר, בהכרח כי ההגבלה בתנועות עמוד השדרה, הינה סימפטום של השבר שאין לה קיום נפרד משל עצמה. כפי שיובהר, לקביעת דרגת הנכות הרפואית, יש בענייננו, משמעות רק לצורך פסיקת הפיצוי בגין כאב וסבל. לפיכך ומהטעמים האמורים, ראיתי לקבל את חוות דעתו של ד"ר אבנטוב ולקבוע כי נכותה הרפואית של התובעת, הינה בשיעור של 14.5% נכות."

הפן הנפשי:

16. מן החומר שהוצג לפניי עולה כי התובע חווה משבר ביחסיו עם עמיתיו ליחידה בטירונות³. יהיו הסיבות אשר יהיו, התובע אובחן כלוקה ב-PTSD עם ביטוי מצוקה וקשיי תפקוד בינוניים. בבדיקת פסיכיאטר נרשם כי התובע עבר טראומטיזציה מלווה בחרדה והסתגרות עם בעיה קשה של תפקוד. הפרופיל הורד כדי 45. התובע השלים את שירותו הצבאי בתפקיד אחר. התובע לא תבע גמלה מהצבא בעקבות האירועים הנדונים ומאז, כאמור לעיל, אין כל תיעוד על בעיה נפשית. בחקירתו של התובע תסמינים הקשורים באירועי הטירונות⁴ וסיפר על חוסר הבנה מצד חבריו למצב מיוחד אליו נקלע ממש בתחילת שירותו. כאמור לעיל, סבר המומחה כי יש להוריד מנכותו של התובע 2% בשל הליקוי במהימנותו של התובע. הגם שלא התרשמתי כי התובע ניסה להסתיר את דבר עברו הצבאי מהמומחה ואף לא הותיר עלי רושם כמי שמנסה באופן כללי לרחוק מן האמת, מצאתי לקבל את תשובתו של המומחה ולהוריד מנכותו של התובע 2%. דומה כי נכון יותר היה למומחה לקבוע כי הקיזוז נעשה בגין תחלואת עבר ולא בגין ליקוי במהימנות, שהרי על המומחה לקבוע נכות בתחומו ולא (רק) אם התובע אמין אם לאו. כך עליו לקבוע אם לתובע סימפטומים המצביעים על פוסט טראומה אם לאו. סימפטומים אלה משלבים בתוכם, כעולה מחוות הדעת, לא רק שחזור של חוויות, אלא גם הימנעות, עוררות יתר, רגזנות וחוסר סבלנות- אלה האחרונים קשים בהפרדה מזה הראשון (שחזור). קרי, קשה לדעת אם עוררות היתר, רגזנותו של התובע וחוסר סבלנותו נובעים גם מאירועי הצבא או רק מאירוע התאונה שהוא כתב התביעה. כן יש לזכור כי הנכות נפסקה גם בגין הפרעת הסתגלות ולא רק בגין פוסט טראומה. על כן נכון לקזז את הנכות המוצעת על ידי המומחה. כך או כך מדובר בקיזוז זניח מסך נכות שגם היא אינה על הצד הגבוה וכפי שאראה בהמשך חלקה בהגבלת תפקודו של התובע קטן מאד.

³ ראה עמ' 19 לפרוטוקול ואילך. גם רעיית התובע ידעה על המקרה.

⁴ רעייתו ידעה לספר על תחושותיו כל אימת שהנושא עולה, עמ' 9 לפרוטוקול מול ש' 21.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5756-03-14 ש' ע' נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב- "הפול"

17. אשר על כן אני קובע כי לתובע נכות רפואית משוקללת של 31.5% במעוגל.

הפן התפקודי:

18. כאמור לעיל, התובע לא הותיר עלי רושם כמי שמנסה לרחוק מן האמת. עם זאת, הבחנתי כי בצדק רב תיאר ד"ר **בן נון** ש"בחלק מהזמן תגובות כאב קשות כולל אנקות ואנחות ובחלק מהזמן רגוע יותר. כאשר בעת השיחה מתעניין רמת התלונה ותגובת הכאב פוחתת. אי השקט פוחת". כך בדיוק התרשמתי מהתובע באולם בית המשפט. התובע התנועע בחוסר נחת על ספסל הקהל עוד קודם שעלה לדוכן העדים וחוסר נחת זה ליווה אותו גם בעת עדותו שנערכה רובה ככולה בישיבה. הוא נאנח ונאנק ולעיתים נדמה היה שהוא על סף בכי. עם זאת, ככל שחקירתו של ב"כ הנתבעת המלומד העמיקה והקשתה, נראה היה שהתובע מתעשת, מזדקף ועונה לשאלות מבלי להיאנח ולהקריין כאב לסובבים אותו.

19. המומחה בתחום הכאב פסק כי הנכות בתחומו לא מגבילה את התובע בעבודתו המשרדית. המומחה האורתופד קבע כי הרושם הקליני מצביע על בעיה המשפיעה על התפקוד.

20. התובע עוסק בקידום אתרי מרשתת ועבודתו נעשית רובה ככולה בישיבה⁵. בכל הנוגע לפן העיסוקי, העיד התובע לעצמו ולא הביא איש מעמיתיו לעבודה אשר יתמוך בטענותיו. ודוק: התובע לא טען כי הוא מסתיר את דבר נכותו או כי איש בעבודה אינו יודע אודותיה ו/או אודות התאונה. אדרבה, ניכר מעדותו כי מעסיקיו נוטים להתחשב בו דווקא בראי התאונה ותוצאותיה. חרף זאת, איש לא זומן לעדות. מעדותה של רעיית התובע⁶ ניתן לבסס את קשייו של התובע בביתו וביחסיו עם רעייתו אולם קשה לחלץ מעדות זו ביסוס עובדתי לנעשה בעבודה.

21. התרשמתי כי עיקר קשייו של התובע הן בפן האורתופדי-כאב ופחות בפן הנפשי⁷. עדותו התמקדה בקושי הפיזי המלווה אותו בעבודה, על הצורך בנטילת משככי כאבים (רשומים ולא רשומים) כדי להקל על הכאב, על ההפסקות שנוטל כדי לשחרר את גופו ועל כך כי עבודתו מצומצמת בהשוואה לעמיתיו. עוד סיפר על השפעת הכאב על התנהלותו בבית, הן מבחינת הקושי בנטילת חלק בטיפול בילדים הן נוכח העובדה כי הוא קצר רוח ופחות סבלני נוכח הכאב המלווה אותו.

22. שכרו של התובע לא ירד מאז התאונה, אף עלה. התובע טוען כי יכול היה לעלות עוד בהשוואה לחבריו אולם דבר לא הוכח בעניין זה ועל דבריו של התובע לבדם לא אוכל לבסס ממצא עובדתי כאשר מדובר בנזק שניתן להוכיחו באופן פשוט יחסית באמצעות עדויות או ראיות. בשנת 2013 עמדה הכנסתו של התובע על סך של כ-6,600 ₪, בשנת 2014 על כ-9,000 ₪ ובשנת

⁵ עמ' 16 לפרוטוקול ועמ' 25 מול ש' 16 ואילך וכן עמ' 29 מול ש' 22. עיסוק נוסף של התובע- מוסיקאי אולם לא נטען להפסדים בתחום זה ועל כן לא יורחב הדיבור בנדון.

⁶ הנשואה לו 6.5 שנים, עובדת בנק, ולהם שני ילדים פעוטים.

⁷ ראה עמ' 17 לפרוטוקול מול ש' 10 ואילך.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5756-03-14 ש' ע' נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב- "הפול"

- 2015-2017 על סך של כ-10,500 ₪. שכרו כולל שעות נוספות, מעדותו עולה כי הגם ששינה את השעות ביום במהלך עובד, סך שעות עבודתו לא צומצם בעקבות התאונה⁸.
23. בראי כל אלה באתי לכלל מסקנה כי יש להעמיד את נכותו התפקודית של התובע על שיעור כולל של 20%.
24. התובע כיום בן 36 ונותרו לו עוד 31 שנות עבודה.

תאונת עבודה - האמנם?

25. התובע מכחיש כי התאונה נשוא כתב התביעה אירעה במהלך עבודתו. הוא טוען כי היה בסידורים, הגם שיצא מהעבודה מספר שעות קודם לכן.
26. האמנתי לתובע לעניין זה וממילא אין לדעתי רבותא בקביעה אם מדובר אם לאו בתאונת עבודה, שכן הנתבעת אינה מבטחת מעבידתו/בעלת הרכב של התובע ולעת התאונה היה שכיר. משכך גם אם הייתי קובע כי המדובר בתאני"ע, לא היה מקום להורות על ניכוי רעיוני של גמלאות המל"ל לעניין זה משלא פנה למל"ל בתביעה.

היוון: 2% או 3%:

27. התובע מבקש להוון את נזקיו לעתיד בהיוון של 2% ואילו הנתבעת טוענת כי יש להותיר את ההיוון על שיעור של 3%, וכי ממילא יש לפסוק לתובע פיצוי גלובאלי לעתיד.
28. התובע לא תמך את טענתו בחוות דעת מקצועית אלא הפנה לפסיקה ולתקנות הביטוח הלאומי אשר נכנסו לתוקפן לאחרונה⁹ ועל פי הן שיעור ההיוון לחישוב קצבה שנתית יעמוד על שיעור ריבית של 2% במקום 3% כנהוג עד מועד כניסת התיקון לתוקף. הנתבעת מפנה לפסיקה מצידה וטעמיה עמה.
29. עניין זה תלוי ועומד לפני הערכאות השונות לרבות בית המשפט העליון אשר למיטב הבנתי אמור ליתן בעניין זה החלטה.
30. דבר אחד ברור: אם נותיר את חישוב ההפסדים להיוון לפי 3% ריבית, יוצרו מספר "מעמדות" אפשריים של נפגעים:
- תובע שנפגע בתאונת עבודה אשר לצרכי ניכוי גמלאותיו יהווננו¹⁰ לפי ריבית בשיעור 2% לפי התקנות החדשות, וכפועל יוצא מכך ידרוש מבית המשפט חישוב נזקיו לפי אותה ריבית כך שלא יצא נפסד בסופו של יום.
 - תובע שנפגע בתאונה שאינה תאונת עבודה אבל תבע את גמלת הנכות הכללית מהמוסד לביטוח לאומי וזכאי לה לשארית חייו. גם הוא ידרוש מבית המשפט "שוויון דינים"

⁸ במקום משעה 0800 עד 1730 לפני התאונה עובד משעה 0600 ועד 1500 כיום.

⁹ תקנות הביטוח הלאומי (היוון)(תיקון)(תיקון) התשע"ו-2016. קובץ תקנות 7712 מיום 13.9.2016.

¹⁰ א על ידי הצד השלישי המזיק ואם על ידי מעבידו הישיר.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5756-03-14 ש' ע' נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב- "הפול"

והיוון נזקיו לפי 2%, שכן המזיקה תעמוד על ניכוי הגמלאות שהיא צפויה בשיבובם על ידי המל"ל.

- תובע שנפגע בתאונה שאינה תאונת עבודה ונכותו אינה מזכה אותו בגמלה מביטוח לאומי אשר נזקיו יחושבו לפי ריבית של 3%.

יתכנו עוד "מעמדות" אם נבדוק בציציותיו של כל נתבע ונסווגו כ"מעביד" או "צד שלישי" ונשמע שלצרכי ניכוי מקום בו מדובר במעביד יש להוון לפי 3% שכן אין זכות חזרה למל"ל ועל כן אין היוון צפוי מצדו, או מקום בו מדובר בצד שלישי יש מקום להיוון ע"ב 2% נוכח זכות החזרה הצפויה של המל"ל.

31. עם מצב כזה, לדעתי, לא ניתן להשלים. כל הניזוקים ראויים לפסיקת פיצויים בדרך שווה ואין כל מקום להפלות בין ניזוק כזה לאחר.

32. אכן, קודם כניסת תקנות המל"ל לתוקף, קבעתי כי היה על הדורשים היוון לפי 2% להוכיח טענותיהם, בעיקר באמצעות חוות דעת מקצועיות. עם כניסת התקנות לתוקף, דומה כי המחוקק (משנה) אמר את דברו וניתן להניח ברוב וודאות כי קודם קבלת התקנות נערכה עבודת הכנסה ומחקר מבוססת¹¹ אשר העלתה כי על היוון של 3% אבד הכלת. תקנות אלה תומכות בשינוי שיעור ההיוון גם בתביעות אזרחיות לפיצוי בגין נזקי גוף ודי לי בהן על מנת לקבוע כי יש לפסוק לפי היוון בשיעור 2%.

הנזק:

33. כאב וסבל:

בראי נכותו של התובע וגילו סך הנזק בראש הזה מגיע ל- 53,000 ₪ במעוגל. בניכוי 25,000 ₪ כקבוע בפוליסה, אני מעמיד את ראש הנזק האמור על סך של 28,000 ₪.

34. הפסדי הכנסה לעבר:

למעשה לא הוכיח התובע דבר בראש נזק זה ולו שנעדר מעבודה, ודוק: בתעודות מחלה לא די, אלא יש להמציא אישור מעביד או למצער תלושי שכר שיצביעו על רישום ימי מחלה בארבעת החודשים הנטענים על ידו. התובע לא הוכיח ששכרו נפגע בעקבות התאונה (לא בתקופה במהלכה טוען שצמצם את עבודתו ולא אחריה), אדרבא שכרו הושבח מאז התאונה

¹¹ לרבות דוח ועדת וינוגרד:

https://www.btl.gov.il/Publications/more_publications/Documents/HivunWinograd.pdf
וגם הרקע להמלצות ועדת ההיוון:

https://www.btl.gov.il/Publications/more_publications/Documents/hesberim-vinograd.pdf

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5756-03-14 ש' ע' נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב- "הפול"

ועד היום בהשוואה לשכרו קודם התאונה. לא הוכיח שעמיתו לעבודה מרווחים יותר ממנו. באין הוכחה מבוססת לנוק בראש מיוחד זה, לא ייפסק פיצוי.

35. הפסדי הכנסה ופנסיה לעתיד:

התובע טוען כי לא נכון הוא להעמיד את בסיס הכנסתו לפיצוי על סך שכרו היום. שהרי ברור, הוא טוען, כי התובע היה צפוי, ככל שכיר במשק, להשבחת שכרו במהלך השנים ועל כן יש לבסס את החישוב לעתיד על סכום גבוה יותר, התובע מציע 14,000 ₪ בקרוב. דעתי שונה. התובע לעת התאונה היה בן 32 והגם שהתחיל לעבוד בחברה בה הוא עובד כיום רק חודשיים קודם התאונה, לא ניתן לומר שהיה בתחילת דרכו המקצועית. כך גם לא הוכח לאיזו משכורת יכול היה לצפות בהמשך דרכו בחברה או כמה משתכרים עמיתו לעבודה או מקביליו בשוק החופשי. על מנת לפסוק פיצוי על בסיס גבוה מבסיס הכנסתו של התובע, עליו להצביע על פוטנציאל שוק לשכר גבוה יותר. נכותו של התובע בלתי מבוטלת ואיש לידי לא יתקע כי ימשיך בעבודתו אצל אותו מעסיק עוד שנים רבות עד גיל הפנסיה. מגבלתו עלולה להעמידו במצב נחות יותר לעומת עמיתו בחפשו אחר עבודה במידה ויאלץ לחפשה ברבות הימים. אשר על כן מצאתי לחשב את הפסדיו חישוב אקטוארי מלא ולא להעריכם באומדנא.

סך נזקיו של התובע אם כן לפי החישוב הבא: $10,500 * 20\% * 0.66^{12} = 581,838$ ₪.

בצירוף הפסדי פנסיה: 72,730 ₪.

36. הוצאות רפואיות לעבר ולעתיד:

התובע לא צירף ראיות של ממש על הוצאות רפואיות. עם זאת, המומחים שבדקוהו המליצו על שימוש בתרופות אשר רובן ככולן כלולות בסל הבריאות, לרבות האלקטרודה המומלצת על ידי ד"ר בן נון. התובע העיד כי הוא נעזר בקנאביס לשיכוך כאביו אולם אין המדובר בתרופת מרשם ודי לחכימא ברמיזא.

אשר על כן ובראי תוחלת חייו הצפויה של התובע אני פוסק לו בראש נזק זה סך כולל של 20,000 ₪.

¹² נוכח העובדה כי התובע נולד בדצמבר, חישבתי את הפסדיו ל-31 שנים מלאות לעתיד.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5756-03-14 ש' ע' נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב- "הפול"

37. עזרת צד שלישי לעבר ולעתיד:

האמנתי לתובע כאשר סיפר על מגבלותיו בבית, עם הילדים, עם רעייתו, בעיקר בתקופה הסמוכה למודע התאונה, אולם גם כיום. כך גם מקובלת עלי עדותה של רעייתו לעניין זה, הגם שניכר היה כי תיאוריה היו מוגזמים קמעה, אולי בשל החוויה האישית. מקובל עלי כי הכאב שהתובע חווה מונע מהתובע בפועל שגרת חיים ראויה, שיתוף במטלות הבית וגורם לצמצום חלקו בהן. הגם שלא הוצגו ראיות לעזרת צד שלישי, הרי שלתובע עוד שנים רבות עד מיצוי תוחלת חייו ולא ניתן להתעלם מקשיי תפקודו. אשר על כן אני פוסק לו סך כולל של 50,000 ₪ בראש נזק זה.

לא מצאתי לפסוק לתובע פיצוי בגין **ניידות** לעבר ולעתיד.

סוף דבר:

38. נזקיו של התובע מסתכמים בסך נטו של 752,568 ₪. לסכום זה יש להוסיף שכ"ט עו"ד ומע"מ בסך כולל של 114,465 ₪ ואגרה בסך משוערך של 720 ₪.
39. הנתבעת תעביר הפיצוי בהמחאה לפקודת בא כוח התובע תוך 30 ימים מיום קבלת פסק הדין, שאם לא כן יישא הסכום הכולל הפרשי הצמדה וריבית מהיום ועד התשלום בפועל.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי תוך 45 ימים מיום קבלת פסק הדין

ניתן היום, כ"ד כסלו תשע"ח, 12 דצמבר 2017, בהעדר הצדדים.

שי מזרחי, שופט

